

Przestępstwo dzieciobójstwa w ujęciu komparatystycznym

Przejdź do produktu na www.ksiegarnia.beck.pl

Wstęp

Dzieciobójstwo należy do przestępstw wzbudzających silne zainteresowanie opinii publicznej. Relacjonowane przez media przypadki zabójstw noworodków zwykle spotykają się z jaskrawym oburzeniem ze strony społeczeństwa i potępieniem sprawcy. W ogólnej dyskusji na temat zjawiska zabijania dziecka zaraz po urodzeniu zbyt mało uwagi poświęca się osobie, która popełniła czyn zabroniony ze względu na szereg czynników sprzężonych z ogółem jej sytuacji życiowej, czyli matce zabitego dziecka. Społeczeństwo wydaje wyrok na dzieciobójczynię bez woli zrozumienia motywów jej działania i mechanizmów, które wpłynęły na jej czyn.

W polskiej ustawie, dzieciobójstwo stanowi uprzywilejowany typ zabójstwa ze względu na przeżycie psychiczne kobiety spowodowane procesem porodu. Pomimo tego, wśród doktryny prawniczej i w dyskursie społecznym pojawiają się liczne głosy o braku zasadności utrzymywania dzieciobójstwa w systemie prawa oraz o marginalnym znaczeniu tego przestępstwa.

Powszechnie przyjmuje się, że utrzymywanie przestępstwa zabójstwa dziecka jako *delictum sui generis* stanowi przywilej dla kobiet znajdujących się w szczególnym stanie związanym z procesem porodu. Intencją niniejszej pracy było rozważenie, czy wyodrębnienie dzieciobójstwa jako osobnego typu przestępstwa w należyty sposób zabezpiecza interesy społeczeństwa, a przede wszystkim kobiet i nowo narodzonych dzieci. W tym celu zaprezentowano modele traktowania przestępstwa dzieciobójstwa przez ustawę karną oraz przestudiowano, czy sama obecność przepisu penalizującego dzieciobójstwa jest wystarczająca dla pełnej realizacji wszystkich funkcji prawa karnego i zapewnienia społecznego poczucia sprawiedliwości. Rozważono także, w jaki sposób problem dzieciobójstwa jest rozwiązywany w systemach prawa, które nie wyodrębniają zabójstwa noworodka jako osobnego typu czynu zabronionego.

Przedmiotem badań była wszechstronna analiza przestępstwa dzieciobójstwa jako zjawiska społecznego, ze szczególnym uwzględnieniem jego uwarunkowań historycznych, kulturowych i społecznych. Wszystkie te czynniki wpływają bowiem na sposób traktowania problemu zabójstw noworodków przez prawo oraz zakreślają kierunek reakcji karnej. W zakresie regulacji prawnych szczegółowo porównano przepisy obecnie obowiązujące w Polsce, Austrii, Niemczech oraz Anglii i Walii z poczynieniem drobiazgowej interpretacji poszczególnych znamion czynu zabronionego i dokonaniem ich wykładni. Twierdzenia doktryny i teoretyków zostały ocenione w świetle stanowiska zajmowanego przez orzecznictwo. W oparciu o powyższą analizę dokonano uwag na tle komparatystycznym i sformułowano postulaty *de lege ferenda*. Dodatkowo przytoczono rozwiązania legislacyjne przyjęte w kilkudziesięciu państwach świata, wyciągając stosowne wnioski.

W pierwszej części pracy przedstawiono zagadnienia ogólne dotyczące ochrony życia i zdrowia ludzkiego oraz przestępstwa dzieciobójstwa. Rozważania rozpoczęto od nakreślenia prawnych standardów ochrony życia ze szczególnym uwzględnieniem początku istnienia

człowieka jako przedmiotu ochrony prawa. Poczynione na tym tle uwagi zestawiono ze sferą praw człowieka w prenatalnym okresie rozwoju oraz praw prokreacyjnych, a w tym prawa do życia i samostanowienia matki poczętego dziecka. Dalszą część rozprawy poświęcono fenomenowi dzieciobójstwa, z uwzględnieniem jego historii i ewolucji poglądów na to zjawisko na przestrzeni dziejów. Następnie przybliżono tematykę przestępstwa uprzywilejowanego, wyszczególniono sposoby reakcji karnej na przestępstwo dzieciobójstwa i skonkretyzowano warianty ujmowania tego przestępstwa we współczesnych kodyfikacjach prawa karnego. W kolejnych rozdziałach poddano analizie takie zagadnienia jak: przyczyny dzieciobójstwa i jego modele sytuacyjne, cechy charakterystyczne sprawczyń zabójstw noworodków oraz problematykę prewencji temu przestępstwu i sposoby resocjalizacji jego sprawczyń.

Dalsze części rozprawy zostały poświęcone szczegółowemu opisaniu sposobu reakcji karnej na dzieciobójstwo w ustawodawstwach Polski, Austrii, Niemiec oraz Anglii i Walii.

Najobszerniejsza część rozważań została dedykowana polskiemu art. 149 KK. Punkt wyjścia analizy stanowił kontekst historyczny prac legislacyjnych dotyczących trzech polskich kodeksów karnych jako czynnik decydujący o treści uchwalonego przez ustawodawcę przepisu, a tym samym kształcie ustawowych znamion przestępstwa. Następnie naświetlona została problematyka relacji dzieciobójstwa jako uprzywilejowanego typu przestępstwa w stosunku do zabójstwa. W tym celu przekrojowo przestudiowane zostały instytucje części ogólnej ustawy karnej. Kolejny fragment pracy poświęcono analizie wykładni ustawowych znamion czynu zabronionego w obowiązującej polskiej regulacji, której dokonano w oparciu o twierdzenia doktryny oraz poparto licznymi przykładami z orzecznictwa. Następnie zawarto rozważania w zakresie problematyki wymiaru kary i środków karnych za przestępstwo dzieciobójstwa oraz konsekwencji prawnokarnych wyodrębnienia przestępstwa dzieciobójstwa jako *delictum sui generis*. Intencją Autorki było szczegółowe rozważenie, jak przepisy odnoszące się do przestępstwa dzieciobójstwa funkcjonują w praktycznym obrocie prawnym. W tym celu niezbędne stało się zaprezentowanie poszczególnych instytucji prawa karnego, a następnie odniesienie ich konkretnie do przestępstwa zabójstwa noworodka. Przedstawiono także szczegółowe dane statystyczne odnoszące się do zabójstw noworodków. Analizę zakończono podsumowaniem i wskazaniem stosownych postulatów legislacyjnych.

W kolejnych rozdziałach pracy kompleksowo opisano sposób reakcji karnej na przestępstwo dzieciobójstwa w prawie austriackim, niemieckim oraz Anglii i Walii. Rozważania dotyczące tych państw zostały usystematyzowane w sposób analogiczny do schematu obranego przy analizie polskiego stanu prawnego, a ewentualne odstępstwa zostały spowodowane różnicami w poszczególnych porządkach prawnych.

Zwieńczenie rozważań stanowi rozdział poświęcony uwagom komparatystycznym oraz zestawienie przepisów penalizujących dzieciobójstwo pochodzących z ustawodawstw kilkudziesięciu wybranych państw z całego świata. W tej części pracy zaakcentowano, jak różna jest reakcja prawnokarowa na przestępstwo dzieciobójstwa w poszczególnych kodyfikacjach i jak intensywnie jest ona skorelowana z kręgiem kulturowym danego państwa.

Pracę kończą wnioski wypływające z przeprowadzonych badań oraz finalna konkluzja o konieczności dokonania nowelizacji regulacji dzieciobójstwa w prawie polskim albo ewentualnie o potrzebie rozważenia przez ustawodawcę całkowitej derogacji przepisu art. 149 KK.

[Przejdź do księgarni →](#)

ksiegarnia.beck.pl